

Halden SV sitt forslag til budsjett 2023

For de mange
- ikke for de få

SV sitt budsjettforslag for 2023

Med dette dokumentet legger Sosialistisk Venstreparti fram sitt forslag til budsjett for 2023. Kommunedirektørens forslag til budsjett legges til grunn for SV sitt forslag. Dette forslaget framkommer som endringer/justeringer i forhold til kommunedirektørens forslag.

Dette er et budsjett for 2023 som reflekterer behov for styrking av både undervisningssektoren og helse- og mestringssektoren. Budsjett 2023 bygger videre på budsjett 2022 som vektla å finne samsvar mellom reelle utgifter innen sektorene og vedtatt budsjett. Nettorammenne er økt med **28** millioner for å oppnå balanse og forsvarlig drift innen de ulike sektorene.

Nærmere om ulike tiltak, investeringer og verbalpunkter i budsjettforslaget

Undervisning og oppvekst:

Barn og unge i Halden skal gis gode oppvekstvilkår. Kommunale barnehager og grunnskolen i Halden skal sikre at alle barn får tilegnet seg kunnskaper og ferdigheter ut fra sine forutsetninger. Budsjett 2023 skal balansere kostnadene og utgiftsbehovene ved drift av de kommunale barnehagene/grunnskolen. Kommunalavdeling undervisning og oppvekst tilføres **14** millioner for å oppnå denne balansen.

Avvikling av generelt tilbud om skoleskyss for elever ved Os skole **reverseres**. Elevene ved Os skole må sikres trygg skolevei.

Nedleggelse av Læringsmiljøteamet **reverseres**. Læringsmiljøteamet skal bistå skolene med ulike side ved læringsmiljøet.

Generell innsparing for saldering av budsjett **reverseres**.

Reduksjon i skolesektoren som følge av nedgang i elevgrunlaget **reverseres**. Strukturelle endringer i skolesektoren vil først kunne realiseres fra og med 2024.

Helse og mestring:

Halden kommune skal sikre gode tjenestetilbud overfor innbyggerne innen helse og mestring. Sektoren styrkes med **12,7** millioner. I tillegg må arbeidet med å igangsette en opptrappingsplan for å møte behov for helse og omsorg til den eldste aldersgruppe prioriteres.

Endring av ramme Helse- og mestring **reverseres**.

Fjerning av trivselskoordinator **reverseres**.

Redusere ett årsverk innenfor aktivitet og mestring **reverseres**.

Redusere fagarbeider Båstadlund **reverseres**.

Redusere økt brukerbetaling **reverseres**.

Betaling for fellestjenester Vaterland og Hagegata **reverseres**.

Avlastning kun på ukedager **reverseres**.

Basseng på sykehjemmet **oppretholdes**.

Ferietilskudd for mennesker med nedsatt funksjonsevne **styrkes**.

Samarbeid med Kirkens bymisjon – boligteam **styrkes**.

Sentraladministrasjonen

Forebyggende arbeid er sentralt i målet om å gi gode tjenester til innbyggerne. Idrett og fysisk aktivitet bidrar til å gi god folkehelse. Det avsettes midler i budsjett på **1,3** million kroner som skal dekke avgifter til barn og unge som har behov for økonomisk støtte for å delta i aktiviteter, støtte av private idrettsanlegg og styrking av arbeidet med nærmiljøskoler.

Rammejusteringer totalt i budsjett 2023:

Nettorammer (millioner kroner)	Kommunedirektørens forslag	SV sitt forslag	Nye nettorammer
Fellesområder			
Sentraladministrasjonen	276 231	275 531	
Undervisning/oppvekst	753 751	767 751	
Helse og mestring	730 912	743 612	
Teknisk	160 122	160 122	
Fellesfunksjoner	-16 048	-16 048	
VAR og havn	0	0	
Samfunn/samskapning	0	0	
Sum drift netto	1 904 968	1 930 968	

Tiltak – drift (millioner kroner)	Budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Undervisning og oppvekst:				
Reversering skoleskyss Os skole	5,5			
Reversering nedleggelse Læringsmiljøteamet	1,5			
Reversering generell innsparing	2,0			
Reversering skolesektoren - elevtallgrunnlag	5,0			

Sum	14,0			
Helse og mestring:				
Reversering endring av ramme Helse/mestring	5,0			
Reversering trivselskoordinator	0,8			
Reversering årsverk aktivitet og mestring	1,0			
Reversering fagarbeider Båstadlund	0,4			
Reversering økt brukerbetaling	0,5			
Reversering fellestjenester Vaterland/Hagegata	0,7			
Avlastning kun på ukedager reverseres	1,8			
Bassenget sykehjemmet opprettholdes	1,8			
Ferietilskudd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	0,2			
Samarbeid med Kirkens bymisjon - boteam	0,5			
Sum	12,7			
Sentraladministrasjonen				
Økt støtte Halden idrettsråd – sammen om Halden	0,2			
Støtte private idrettsanlegg	0,5			
Nærmiljøskoler	0,4			
Pride på grensen	0,2			
Sum	1,3			
Sum skole og oppvekst, helse og sentral	28,0			

Inntektssiden og øvrig inndekning/omprioriteringer i drift:

Konkrete forslag til inndekning av våre tiltak og endringer summert til **28 millioner kroner**:

- Redusert bunnlinje: **6 mill.**
- Disposisjonsfond: **18 mill.**
- Omdisponering fra administrasjonen: **2 mill.**
- Økt utbytte: **2 mill.**

Justeringer i forhold til kommunedirektørens forslag – investering

Arbeidet med utvikling av en skulpturpark ved Kulturhuset vil berike både området og kunstneren som får noen av sine skulpturer plassert i dette området. Det avsette **1 million** til dette formålet i investeringsbudsjettet.

Det investeres materiell og utstyr i de kommunale barnehagene og grunnskolen i Halden. Det tilføres **3 millioner** i investeringsbudsjettet.

	2023	2024	2025	2026
Skulpturpark	1,0	1,0		
Inventar og utstyr til skoler og barnehager	3,0	3,0		
Reversering hovedplan VA	-4,0	-4,0		

§5-4 bevilgningsoversikt drift	Rev. Budsjet	
	2022	Budsjett 2023
Rammetilskudd	-1 028 073	1 150 957
Inntekts- og formuesskatt	-903 436	893 748
Eiendomsskatt	-90 600	92 841
Andre generelle driftsinntekter	-2 850	1 750
Sum generelle driftsinntekter	-2 024 959	-2 139 296
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 805 251	1 894 650
Avskrivninger	140 968	140 968
Sum netto driftsutgifter	1 946 219	2 035 618
Brutto driftsresultat	-78 740	-103 678
Renteinntekter	- 9 242	16 296
Utbytter	- 10 929	11 424
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-
Renteutgifter	83 334	110 413
Avdrag på lån	93 469	163 020
Netto finansutgifter	156 632	245 712
Motpost avskrivninger	- 85 500	140 968
Netto driftsresultat	- 7 608	1 066
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	-	-
Overføring til investering	6 891	13 019
Avsetninger til bundne driftsfond	4 978	4 977
Bruk av bundne driftsfond	- 13 060	3 336
Avsetninger til disposisjonsfond	15 690	12 815
Bruk av disposisjonsfond	- 6 891	28 541
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	-	-
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	7 608	1 066
Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	- 0	0

§5-4 bevilgningsoversikt drift 2. ledd	Rev. Budsjet 2022	Budsjett 2023
Fellesområder	0	0
Sentraladministrasjon	277 390	275 531
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	769 418	767 751
Kommunalavdeling Helse og mestring	718 229	743 612
Kommunalavdeling Teknisk	100 381	160 122
Fellesfunksjoner	26 895	16 048
VAR og Havn	0	-
Samfunn og samskaping	-5 000	-
Sum bevilgninger drift, netto	1 887 313	1 930 968

Herav:		
Avskrivninger	140 968	140 968
Motpost avskrivninger	-85 500 -	140 968
Netto renteutgifter og -inntekter	34 607	34 607
Avdrag på lån	70	70
Overføring til investering	0	-
Avsetninger til bundne driftsfond	4 977	4 977
Bruk av bundne driftsfond	-13 060 -	3 336
Avsetninger til disposisjonsfond		-
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 805 251	1 894 650

§5-5 bevilgningsoversikt investering	Rev. Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i varige driftsmidler	1 068 429	673 915
Tilskudd til andres investeringer	3 795	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 050	1 050
Utlån av egne midler	-	-
Avdrag på lån	-	-
Sum investeringsutgifter	1 073 274	674 965
	-	-
Kompensasjon for merverdiavgift	- 132 521 -	109 783
Tilskudd fra andre	- 95 000	-
Salg av varige driftsmidler	- 10 000 -	10 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-
Bruk av lån	- 817 811 -	501 113
Sum investeringsinntekter	- 1 055 332 -	620 896
	-	-
Videreutlån	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	- 70 000 -	70 000
Avdrag på lån til videreutlån	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	- 22 000 -	22 000
Netto utgifter videreutlån	-	-
	-	-
Overføring fra drift	- 6 891 -	13 019
Avsetninger til bundne investeringsfond	-	-
Bruk av bundne investeringsfond	-	-
Avsetninger til ubundet investeringsfond	-	-
Bruk av ubundet investeringsfond	- 11 050 -	41 050
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	- 17 941 -	54 069
	-	-
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	-	-

§5-5 bevilgningsoversikt investering 2. ledd	Rev. Budsjet 2022	Budsjett 2023
Fellesområder	0	26 875
Sentraladministrasjon	17 323	5 000
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	6 729	7 000
Kommunalavdeling Helse og mestring	54 829	15 300
Kommunalavdeling Teknisk	811 733	502 740
VAR og Havn	177 815	117 000
Org. oppsett mangler		0
Investeringer i varige driftsmidler	1 068 429	673 915

Formannskapetets innstilling:

1. SV sitt budsjettforslag for 2023 vedtas i henhold til § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A), § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B), § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A), § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B),
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i Sum bevilgninger drift, netto (1B). I tillegg gis Kommunedirektøren fullmakt til å justere budsjettet mellom områdene i Sum bevilgninger drift, netto (1B) når det gjelder justeringsbehov av teknisk karakter, og som ikke påvirker tjenestene eller tjenestetilbudet. Øvrige budsjettjusteringer mellom sektorene legges frem for formannskap og kommunestyre etter innstilling fra Kommunedirektøren.
3. Kommunedirektøren skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer tertialsvis på sektorenes økonomi til hovedutvalg, formannskap og kommunestyre.
4. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til Bevilgningsoversikter - investering (2B).
5. Halden kirkelige fellestråd gis et driftstilskudd på 13,63 mkr for 2023.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 501,113 millioner kr. VAR-lån utgjør 117,000 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektene levetid. Startlån utgjør 70 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
7. Trekkrettighet i bank beholdes på 100 millioner kr i 2023.
8. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2023 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a. Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4). Det skrives også ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med fem syvendedeler til seks syvendedeler i 2023 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første punkt).

Halden kommunestyre vedtok at kommunen gjennomfører alminnelig omtaksering for eiendomsskatt i 2020 for samtlige faste eiendommer jf. esktl. § 8-a-3 nr. 2 med virkning fra

skatteåret 2021. Formannskapet vedtok i møte 30.04.20 at man for 2021 skulle bruke Skatteetatens formuesverdier/boligverdi som grunnlag for boligeiendommer, og at eiendommer som ikke har dette skal takseres av kommunen. Denne omtakseringen er ferdig, og nye takster er iverksatt fra skatteåret 2021. For utskrivning av skatt på boligeiendommer benyttes Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet jf. eskl. § 8 C-1. For øvrige faste eiendommer gjennomføres allmenn kommunal taksering jf. eskl. § 8 A-2 og 8 A-3.

Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivningen av eiendomsskatt for året 2023:

- a) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.
 - b) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i egedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3 promille av takstverdien. Ubebygde tomter beskattes med 3 promille av takstverdien jf. eskl. § 12, bokstav b.
 - c) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 500 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer) i faste eiendommer som ikke blir brukt i næringsvirksomhet. Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.
 - d) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verdi».
 - e) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. Lov om kulturminner.
 - f) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt forvåningshus, kårbolig, med garasjer og uthus, og passende tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.
 - g) Kommunens skattetakstvedtekter.
9. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativer/forskrifter som er vedlagt dette dokument vedtas.
 10. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2023, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20.november. Det er åpnet for at innbyggere som ønsker det kan be om månedlig fakturering av kommunale avgifter.
 11. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter
 12. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer, forskrifter bygg, plan, utslipp, deling, eiendomsregistrering og seksjonering, forskrifter Halden havn, forskrifter om bryggeplasser og forskrifter om feing og tilsyn vedtas.